

W Toruniu o turkologii i mniejszościach turkijskich

Międzynarodowa konferencja naukowa „Narodziny turkologii we wschodniej Europie i jej znaczenie dla mniejszości turkijskich. W 50. rocznicę śmierci prof. Ananiasza Zajączkowskiego i 80. rocznicę śmierci Leona Kryczyńskiego” miała się odbyć w Toruniu w pierwszych dniach kwietnia roku 2020. Jednakże ze względu na ograniczenia pandemiczne musiała zostać przesunięta tak w czasie, jak i przestrzeni. Ostatecznie odbyła się 16–17 lutego 2021 roku on-line na platformie MS TEAMS Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Współorganizatorami wydarzenia były trzy jednostki akademickie: Centrum Badań Kitabistycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wileńskiego oraz Zakład Polityki Językowej i Badań nad Mniejszościami Instytutu Orientalistyki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Partnerami konferencji były Fundacja Karaimskie Dziedzictwo, Związek Tatarów w Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Karaimów Polskich, Muzułmański Związek Religijny, Międzynarodowy Kongres Azjatycki oraz Tatar Community of Vilnius County.

Nad konferencją patronat honorowy sprawowali: Wanda Nowicka, Przewodnicząca Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP, dr Błażej Poboży, Podsekretarz Stanu MSWiA, Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, dr Grzegorz Kuprianowicz, Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, dr Vida Montvydaitė, Dyrektor Departamentu Mniejszości Narodowych w Rządzie Republiki Litewskiej, Mikołaj Bogdanowicz, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Piotr Całbecki, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, prof. dr hab. Andrzej Sokala, JM Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska, JM Rektor

Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz prof. dr Rimvydas Petrauskas, JM Rektor Uniwersytetu Wileńskiego.

Patronat medialny nad wydarzeniem objęły czasopisma wydawane przez mniejszości tatarską i karaimską: „Przegląd Tatarski”, „Awazymyz” i „Almanach Karaimski”.

Celem naukowego spotkania było m.in. uczczenie pamięci i prezentacja dorobku naukowego badaczy w dziedzinach: turkologii, iraniistyki i arabistyki, w tym dziedzictwa kulturowego Tatarów i Karaimów oraz wskazanie najważniejszych osiągnięć naukowego środowiska turkologicznego z Polski i z zagranicy. Międzynarodowa konferencja miała zatem związek z historią i kulturą mniejszości turkijskich Polski, Litwy, Białorusi, Ukrainy i Rosji. Skupiła badaczy pochodzących z kilku państw Europy i Azji. Prelegenci reprezentowali 20 ośrodków naukowych z siedmiu krajów: Polski, Białorusi, Litwy, Rosji, Turcji, Ukrainy oraz Niemiec. Łącznie wygłoszono 45 referatów, które będą opublikowane w monografii pokonferencyjnej. W wydarzeniu uczestniczyło ponad 120 osób. Konferencji towarzyszyły VII Warsztaty Kitabistyczne poświęcone badaniom nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym Tatarów byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego (współcześnie: Tatarów polskich, białoruskich i litewskich).

Szeroki wachlarz tematów

Podczas konferencji badania swoje prezentowali historycy, językoznawcy, literaturoznawcy oraz badacze kultur i religii a także arabiści, turkolodzy i pasjonaci karaimskiej kultury.

Podczas pierwszej – otwierającej – sesji plenarnej poświęconej biografistyce referaty zostały przedstawione przez prof. dr hab. Grażynę Zając z Uniwersytetu Jagiellońskiego („İsmail Hakkı Tonguç i jego Instytutu Wiejskie. Utopia czy rzeczywistość?”), prof. dr hab. Izabelę Kończak z Uniwersytetu Łódzkiego („Listy

Konferencja odbędzie się
w dniach 16–17 lutego
2021 on-line

Miejsce obrad:
Platforma Microsoft
TEAMS

Centrum Badań Kitabistycznych
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wileńskiego

Zakład Polityki Językowej i Badań nad Mniejszościami
Instytut Orientalistyki, Wydział Neofilologii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

mają zaszczyt zaprosić na konferencję:

Narodziny turkologii we wschodniej Europie i jej znaczenie dla mniejszości turkijskich.

W 50. rocznicę śmierci prof. Ananiasza Zajączkowskiego
i 80. rocznicę śmierci Leona Kryczyńskiego

ORGANIZATORZY:

PARTNERZY KONFERENCJI:

PATRONAT MEDIALNY:

Aleksandra Samojłowiczka do Tadeusza Kowalskiego jako źródło informacji o działalności naukowej radzieckiego turkologa w połowie lat 20. XX wieku”) i prof. dr hab. Diliarę Usmanową z Federalnego Uniwersytetu w Kazaniu („Архивно-следственные дела из Особого архива Литвы как источник по национально-религиозной истории татарской общины Литвы 1920-1930 г.”). Maria Emilia Zajączkowska-Łopatto reprezentująca ZKP przybliżyła karaïmsko-tatarskie kontakty prof. Ananiasza Zajączkowskiego, a dr Filip Jakubowski z UAM w wystąpieniu zatytułowanym „Z Berlina przez Poznań do Warszawy. Rola Profesora Ananiasza Zajączkowskiego w pozyskiwaniu książek po II wojnie światowej” przedstawił wyniki swoich badań poświęconych losom berlińskich zbiorów orientalnych, które obecnie znajdują się w bibliotekach uniwersyteckich w Poznaniu i Warszawie.

W kolejnych sesjach naprzemiennie podejmowano tematykę karaïmistyczną, tatarologiczną/kitaïstyczną oraz szeroko rozumianą turkologiczną. Referaty dotyczące historii, kultury i języka Karaïmów przedstawili:

- Mariola Abkowicz (UAM) „Społeczny kontekst działalności związanej z porządkowaniem karaïmskiego statusu prawnego w II Rzeczypospolitej;
- Gulayhan Aqtay (UAM) „Od Sałgyru do Wołgi. Karaïmsko-nogajskie związki literackie”;
- Александр Бабаджан (ZKP) „Помощь С.М. Шапшала из Константинополя караïмам России”;
- Adam J. Dubiński (UJ) „Karaïm, turkolog, orientalista – Aleksander Dubiński (1924–2002)”;

- Stefan Gąsiorowski (UJ) „Karaïmskie księgi metrykalne z lat 1912–1940 na przykładzie Halicza, Łucka, Poniewieża, Trok i Wilna”;
- Melchior Jakubowski (UW) „Projekty kienesy w Wilnie – wybór estetyczny czy ideowy?”;
- Lina Leparasienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore) „Они” живущие по соседству: караïмы в глазах жителей Тракай”;
- Michał Németh (UJ) „Biblical manuscripts as sources for the early history of the Karaïm language”;
- Małgorzata Pronobis-Brzezińska (UMK) „Księgozbiór zabytkowych kodeksów karaïmskich Józefa Sulimowicza. Projekt konserwatorski i jego realizacja”;
- Kamila Stanek (UW) „Porównania w języku karaïmskim na podstawie przysłów spisanych przez A. Mardkowicza”;
- Anna Sulimowicz-Keruth (UW) „Zachodniokaraïmskie przekłady Poematu o dzielnej niewieście (Prz. 31, 10-31)”;
- Assel Zhamanova (UW) „Общая соматическая лексика караïмского и казахского языков”.

Krótko podsumowując dwa dni przepełnione debatami poświęconymi szeroko rozumianej tematyce orientalistycznej, ale jednak skoncentrowanej przede wszystkim na społecznościach turkijskich i polskim Oriencie, nie można nie powiedzieć, że pomimo ponad 100 lat badań naukowych poświęconych tej tematyce cały czas pojawiają się nowe, interesujące przestrzenie oczekujące na kolejne pokolenia badaczy.

Mariola Abkowicz